

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ

ΛΑΤΙΝΙΚΑ

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

Α. ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Να μεταφράσετε τα παρακάτω αποσπάσματα:

Cum Africanus in Literno esset, complures praedonum duces forte salutatum ad eum venerunt. Tum Scipio, cum se ipsum captum venisse eos existimasset, praesidium domesticorum in tecto conlocavit. Quod ut praedones animadverterunt, abiectis armis ianuae appropriaverunt et clara voce Scipioni nuntiaverunt (incredibile auditu!) virtutem eius admiratum se venisse.

Curat et providet ne, intercepta epistula, nostra consilia ab hostibus cognoscantur. Quam ob rem epistulam conscriptam Graecis litteris mittit. Legatum monet ut, si adire non possit, epistulam ad amentum tragulae adliget et intra castra abiciat. In litteris scribit se cum legionibus celeriter adfore.

Ea cerva quodam die fugit et perisse credita est. Cum aliquis Sertorio nuntiavisset cervam inventam esse, Sertorius eum iussit tacere; praeterea praecepit ut eam postero die repente in eum locum emitteret, in quo ipse cum amicis futurus esset. Postridie eius diei Sertorius, admissis amicis in cubiculum suum, dixit eis visum in somno sibi esse cervam, quae perisset, ad se reverti.

Μονάδες 40

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. α. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

praedones:	ονομαστική ενικού
praesidium:	γενική ενικού
armis:	αιτιατική πληθυντικού
incredibile:	αφαιρετική ενικού και γενική πληθυντικού
locum:	ονομαστική πληθυντικού

Μονάδες 3,5

- β. Να αναγνωρίσετε το γραμματικό είδος και να γράψετε τους ζητούμενους τύπους των αντωνυμιών:

Αντωνυμία	Γραμματικό είδος	Ζητούμενος τύπος	Απάντηση
eum		γενική ενικού ίδιου γένους	
se		δοτική πληθ. στο α' πρόσωπο	
aliquis		αιτιατική εν., ουδέτερο γένος	
ipse		αφαιρ. πληθ., θηλυκό γένος	
suum		αιτ. πληθ., αρσ. γένος, β' προσώπου για πολλούς κτήτορες	

Μονάδες 5

- γ. **postero, clara, celeriter**: να γραφούν οι άλλοι βαθμοί στον ίδιο τύπο.

Μονάδες 3,5

- δ. **postero**: να κλιθεί ο συγκριτικός βαθμός στο ουδέτερο γένος, στον ενικό αριθμό.

Μονάδες 2

- ε. **complures**: να κλιθεί ο ίδιος βαθμός του επιθέτου στο θηλυκό γένος, στον πληθυντικό αριθμό.

Μονάδες 2

2. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθέναν από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους (για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο):

esset: γ' πληθυντικό υποτακτικής παρακειμένου

venerunt: β' πληθυντικό προστακτικής μέλλοντα στην ίδια φωνή

captum: α' πληθυντικό υποτακτικής παρατατικού στην παθητική φωνή

abiectis: β' ενικό οριστικής μέλλοντα στην ενεργητική φωνή

animadverterunt: αφαιρετική σουπίνου

nuntiaverunt: απαρέμφατο μέλλοντα παθητικής φωνής

adire: να κλιθεί η προστακτική ενεστώτα

possit: το ίδιο πρόσωπο στην οριστική παρατατικού και υπερσυντέλικου

adfore: γ' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα

credita est: β' ενικό υποτακτικής παρατατικού στην παθητική περιφραστική συζυγία

praecepit: αιτιατική γερουνδίου

reverti: απαρέμφατο μέλλοντα

Μονάδες 14

3. α. **cum se ipsum venisse eos existimasset**: να χαρακτηριστεί πλήρως η δευτερεύουσα πρόταση (είδος, εισαγωγή, εκφορά, δικαιολόγηση εκφοράς, συντακτική θέση).

Μονάδες 4

β. **Sertorius eum iussit tacere:** να μετατρέψετε τον πλάγιο λόγο σε ευθύ.
Μονάδες 2

γ. **Ea cerva quodam die fugit et perisse credita est:** να βρείτε το υποκείμενο του απαρεμφάτου **perisse** και να δικαιολογήσετε την πτώση του.
Μονάδες 2

δ. **nuntiaverunt virtutem eius admiratum se venisse:** να δηλωθεί ο σκοπός με όλους τους δυνατούς τρόπους.
Μονάδες 4

4. α. **Scipio praesidium domesticorum in tecto conlocavit:** να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική.
Μονάδες 3

β. **admissis amicis:** να αναλύσετε τη μετοχή στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση χρησιμοποιώντας τον ιστορικό **cum**.
Μονάδες 3

γ. **Legatum monet ut, si adire non possit, epistulam ad amentum tragulae adliget et intra castra abiciat:** να αναγνωρίσετε το είδος του εξαρτημένου υποθετικού λόγου και να τον μετατρέψετε σε ανεξάρτητο (ευθύς λόγος).
Μονάδες 4

δ. Να αναγνωρίσετε το συντακτικό ρόλο των παρακάτω τύπων:

captum	είναι	στο
quod	είναι	στο
ob rem	είναι	στο
Sertorio	είναι	στο
inventam esse	είναι	στο
cum amicis	είναι	στο
sibi	είναι	στο
reverti	είναι	στο

Μονάδες 8

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ

ΛΑΤΙΝΙΚΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Όταν ο Αφρικανός βρισκόταν στο Λίτερνο, κατά τύχη (τυχαία) ήρθαν σ' αυτόν πολλοί αρχηγοί ληστών, για να τον χαιρετήσουν επίσημα. Τότε ο Σκιπίωνας, επειδή νόμισε ότι ήρθαν για να συλλάβουν αυτόν τον ίδιο, εγκατέστησε στο σπίτι του φρουρά από δούλους του σπιτιού. Όταν παρατήρησαν αυτό οι ληστές, αφού πέταξαν μακριά τα όπλα (τους), πλησίασαν την πόρτα και με δυνατή φωνή ανήγγειλαν στον Σκιπίωνα (απίστευτο στο άκουσμα!) πως είχαν έρθει για να θαυμάσουν την ανδρεία του.

Φροντίζει και προνοεί, αν αρπάξουν την επιστολή, να μη μαθευτούν τα σχέδιά μας από τους εχθρούς. Για το λόγο αυτό στέλνει επιστολή γραμμένη στα ελληνικά. Συμβουλεύει τον απεσταλμένο, αν δεν μπορεί να πλησιάσει, να δέσει την επιστολή στον ιμάντα ενός ακοντίου και να το ρίξει μέσα στα στρατόπεδο. Στην επιστολή γράφει ότι θα έρθει γρήγορα με τις λεγεώνες του.

Αυτό το ελάφι κάποια μέρα έφυγε και πιστεψαν πως είχε χαθεί (πεθάνει). Όταν κάποιος ανήγγειλε στο Σερτώριο πως το ελάφι είχε βρεθεί, ο Σερτώριος τον διέταξε να σωπάσει· επιπλέον τον καθοδήγησε να το αφήσει ξαφνικά ελεύθερο την επόμενη μέρα σ' αυτόν τον τόπο όπου θα βρισκόταν μαζί με τους φίλους του. Την επόμενη μέρα ο Σερτώριος, αφού δέχτηκε τους φίλους του στην κρεβατοκάμαρά του, τους είπε ότι είχε δει στον ύπνο του πως το ελάφι, που είχε χαθεί, επέστρεψε σ' αυτόν.

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. α.

praedones	→	praedo	
praesidium	→	praesidii / praesidi	
armis	→	arma	
incredibile	→	incredibili / incredibilium	
locum	→	loca	

- β.

eum	→	οριστική:	eius
se	→	προσωπική, γ' προσώπου:	nobis
aliquis	→	αόριστη:	aliquid
ipse	→	οριστική (δηλώνει ταυτότητα):	ipse
suum	→	κτητική, γ' προσ. για έναν κτήτορα:	vestros

- γ. postero → posteriore – postremo / postumo
 clara → clariore – clarissima
 celeriter → celerius – celerrime
- δ. posterius
 posterioris
 posteriori
 posterius
 posterius
 posteriore
- ε. complures
 complurium
 compluribus
 complures
 complures
 compluribus
2. esset → fuerint
 venerunt → venitote
 captum → caperemur
 abiectis → abicies
 animadverterunt → animadversu
 nuntiaverunt → nuntiatum iri
 adire → adi – adite
 possit → poterat – potuerat
 adfore → adsunt
 credita est → credenda esses
 praecepit → praecipendum
 reverti → reversuram esse
3. α. cum se ipsum venisse eos existimasset: δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο ρήμα conlocavit. Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο cum και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί η αιτιολογία είναι το αποτέλεσμα μιας εσωτερικής λογικής διεργασίας και συγκεκριμένα με υποτακτική υπερσυντελικού (existimasset) για το προτερόχρονο στο παρελθόν, σε εξάρτηση από ιστορικό χρόνο (conlocavit), σύμφωνα με την ακολουθία των χρόνων.
- β. Sertorius eum iussit tacere → (ευθύς) Tace! (προστακτική)
- γ. Ea cerva quodam die fugit et perisse credita est: Το υποκείμενο του ειδικού απαρεμφάτου perisse εδώ παραλείπεται και εννοείται το cerva, σε πτώση ονομαστική. Το υποκείμενο του ειδικού απαρεμφάτου perisse

δε δηλώνεται εδώ σε αιτιατική (παρατηρείται παράβαση (άρση) του λατινισμού), γιατί το ειδικό απαρέμφατο *perisse* είναι χρόνου παρακειμένου και εξαρτάται από ρήμα δοξαστικό, παθητικής φωνής (*credita est*).

- δ. *nuntiaverunt se venisse ut virtutem eius admirarentur* (τελική πρόταση)
nuntiaverunt se venisse qui virtutem eius admirarentur (αναφορική – τελική πρόταση)
nuntiaverunt se venisse ad virtutem eius admirandam (υποχρεωτική γερονδιακή έλξη)
nuntiaverunt se venisse virtutis eius admirandae causa / gratia (υποχρεωτική γερ. έλξη)
4. α. *Scipio praesidium domesticorum in tecto conlocavit* → *Preasidium domesticorum a Scipione in tecto conlocatum est* (παθητική σύνταξη).
- β. *admissis amicis* → *cum Sertorius amicos admississet.*
- γ. *Legatum monet ut, si adire non possit, epistulam ad amentum tragulae adliget et intra castra abiciat.*
 Αναγνώριση: υπόθεση: *si adire non possit* (*si* + υποτ. ενεστ.) – απόδοση: *ut ad amentum tragulae adliget et intra castra abiciat*: (2 βουλευτικές προτάσεις που εκφέρονται με υποτακτική ενεστώτα). Εξαρτημένος σύνθετος υποθετικός λόγος 1^{ου} είδους (ανοικτή υπόθεση για το μέλλον). Ευθύς λόγος: *si adire non poteris* (*si* + οριστική μέλλοντα) – *adliga et abice* (προστακτική).
- δ. *captum*: αιτιατική σουπίνου που δηλώνει σκοπό κίνησης στο απαρέμφατο *venisse*
quod: αντικείμενο στο ρήμα *animadverterunt*
ob rem: εμπρόθετος προσδιορισμός του εξωτερικού αναγκαστικού αιτίου στο ρήμα *mittit*.
Sertorio: έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα *nuntiavisset*
inventam esse: άμεσο αντικείμενο στο ρήμα *nuntiavisset*, ειδικό απαρέμφατο (ετεροπροσωπία)
cum amicis: εμπρόθετος προσδιορισμός της συνοδείας στο ρήμα *futurus esset*
sibi: δοτική προσωπική του κρίνοντος προσώπου στο ειδικό απαρέμφατο *visum esse*
reverti: υποκείμενο στο απρόσωπο απαρέμφατο *visum esse*, ειδικό απαρέμφατο